

Bijlage II.

Het Program van Actie-1929, zooals het ingevolge de behandeling op de Deputatenvergadering van 2 April 1929 is vastgesteld.

In h e t a l g e m e e n .

Een vaste beginselpolitiek vorme den grondslag van geheel onze politieke actie, met name waar het geldt handhaving en bevestiging van de Christelijke grondslagen van ons volksleven. Deze beginselpolitiek blijve rusten op de staatkundige gedachte, vervat in art I van het Program van Beginselen van 1 Januari 1878.

B u i t e n l a n d s c h e Z a k e n

a. Handhaving van de zelfstandige positie, welke het Koninkrijk der Nederlanden, onder Gods bestel, in langdurige historische ontwikkeling verkregen heeft.

b. Krachtige medewerking aan alle maatregelen, die de heerschappij van het recht in het leven der volkeren helpen bevorderen en mitsdien bijdragen tot **beteugeling** van den oorlog, zoomede aan de pogingen ondernomen om te geraken tot gelijktijdige en wederzijdsche vermindering van bewapening.

c. Het werk van den Volkenbond op economisch gebied worde krachtig gesteund, opdat mede door multilaterale overeenkomsten de slagboomen, die het handelsverkeer belemmeren, worden weggenomen

J u s t i t i e .

a. Herstel van het recht der Overheid om den moordenaar aan het leven te straffen.

b. Krachtiger tegengaan van de invloeden, die de oneerbaarheid bevorderen en de goede zeden kwetsen

c. Snellere en doeltreffender procedure tot nakoming van onderhoudsplicht, met name ook van den vader van een natuurlijk kind.

d. Beteugeling van de leugenachtige praktijk om, met behulp eener niet-weersproken beschuldiging van een der beide

echtgenooten, te geraken tot huwelijksontbinding met wederzijdsch goedvinden.

Binnenlandsche Zaken en Landbouw.

a Tegen ontheiliging van den Dag des Heeren worde opgetreden door krachtige bevordering van de Zondagsrust, in het bijzonder met betrekking tot de publieke diensten, de openbare middelen van vervoer, openbare vermakelijkheden en op-tochten.

b. Met machtneming van ons standpunt, gelijk dit is neergelegd in art XV van ons Program van Beginselen, worde voorzien in de bestaande leemte van de begrafenswet; in geen geval mag worden toegelaten, dat de Overheid, in welken vorm ook, de gelegenheid tot crematie bevordere.

c. Elke doelmatige gelegenheid worde onzerzijds aangegrepen om tot afschaffing van den opkomstplicht bij de stembus te geraken.

d. Aan de bestrijding van het misbruik van sterken drank worde voortdurend aandacht geschonken.

e. Naar een betere regeling der pachtovereenkomst worde gestreefd¹⁾.

f. Er worde tegen gewaakt, dat bij de regelingen inzake het middelbaar landbouwonderwijs het bijzonder onderwijs zou worden achtergesteld bij dat der Overheid, en bij het lager landbouwonderwijs de scholen op Christelijken grondslag in ongunstiger positie gesteld tegenover de andere.

g. In verband met de nog altijd bestaande wisselvalligheid bij den afzet onzer producten van land- en tuinbouw en veehouderij bevordere de Regeering een actieven voorlichtingsdienst.

h Bij de Regeeringsbemoeningen in zake de emigratie van Nederlanders naar het buitenland worde naast de behartiging van de materiele belangen der emigranten, meer dan tot nu toe geschiedde, ook rekening gehouden met hun geestelijke behoeften.

i. Onder vooropstelling, dat elke poging tot reglementeering van het bedrijfsleven in land- en tuinbouw, zoomede veehouderij met beslistheid moet worden tegengestaan en dat op het stuk der arbeidsbescherming voorts in alle opzichten moet worden rekening gehouden met de eigenaardigheden en de groote variatie, die het bedrijf kenmerken, wordt bescherming

¹⁾ Een ingediend w.o. werd door de Eerste Kamer verworpen. Een crisis-pachtwet-Ebels is intusschen in werking getreden

van de gehuwde vrouw en van jeugdige personen ten aanzien van den arbeidsduur aanvaard, voor zoover zij niet behooren tot de leden van het gezin, in eigen bedrijf werkzaam.

Naar bevordering van het organisatieleven worde gestreefd, opdat op den duur de door de Overheid vastgestelde bepalingen vervangen kunnen worden door uit het bedrijf zelf voortgekomen regelingen.

O n d e r w i j s.

a. De gelegenheid tot steun aan het bijzonder hooger onderwijs worde verruimd.

b. Naar doorwerking van de financieele gelijkstelling op het terrein van het middelbaar en voorbereidend hooger onderwijs worde gestreefd onder meerdere vrijheid inzake leerplan en lesrooster.

c. Wijziging van de L.O. wet-1920, opdat het beginsel der financieele gelijkstelling zuiverder uitgewerkt worde; meerdere bewegingsvrijheid in zake het leerplan en den lesrooster van de scholen voor algemeen vormend lager onderwijs; bevordering van alles wat er, overeenkomstig den eisch van het gewijzigd Unierapport toe leiden kan, dat de bijzondere school regel worde.

Het verzet tegen uitbreiding van den wettelijken leerplicht blijve gehandhaafd. De leerplichtwet vinde, voor wat het 7de leerjaar betreft, zoodanige toepassing, dat leerlingen, welke zes klassen hebben doorlopen, de laagste klasse der lagere land- of tuinbouwschool kunnen bezoeken.

d. Wettelijke regeling van het voorbereidend onderwijs in dien zin, dat de ongelijkheid van behandeling van openbaar en bijzonder voorbereidend onderwijs verdwijne en de opdrijving van kosten zooveel mogelijk worden vermeden.

e. Het onderwijs aan schipperskinderen worde geregeld.

f. De ontwikkeling van het nijverheidsonderwijs worde door een ruimere toepassing van de Nijverheids-Onderwijswet bevorderd; uitvoering van de omtrent het leerlingwezen in de Nijverheids-Onderwijswet voorkomende bepalingen.

g. Aan den dikwijls buitensporigen of onredelijken druk dien de verplichte bijdrage in de kosten van het gymnasiaal, middelbaar en nijverheidsonderwijs op de z.g. buitengemeenten legt, worde een einde gemaakt.

Defensie.

Ter verdediging zoowel van Nederland als van Indie worde een weermacht onderhouden, zooals die uit nationaal en internationaal oogpunt vereischt wordt, met besliste afwijzing van eenzijdige nationale ontwapening.

Financien.

a. Voortzetting van het financieel beleid der laatste jaren, inzonderheid waar het geldt bevordering eener strikte zuinigheid in den publieken dienst, vermindering van den nog steeds te hoogen belastingdruk, met name voor de groote gezinnen, zoodra de mogelijkheid daartoe zich voordoet.

b. Wijziging van de financieele verhouding tusschen Rijk en Gemeenten — waarbij vooral ook gerekend worde met het verschil in draagkracht in de onderscheidene gemeenten van ons vaderland — zonder aantasting van de gemeentelijke autonomie ¹⁾

c. Betere regeling of afschaffing der forensenbelasting. ²⁾

d. De staatsloterij worde afgeschaft.

Waterstaat.

a. Tegemoetkoming aan de grieven in zake de Zuiderzee-steunwet, c.q. herziening dezer wet ³⁾.

b. Ten einde tegemoet te komen aan het tekort in voorland- en tumbouw of veeteelt geschikte gronden worde eenerzijds de drooglegging der Zuiderzee zoo snel mogelijk voltooid en ten andere de ontwatering van voor ontginning geschikte gronden of voor verbetering vatbare gronden, zooveel doenlijk bevorderd.

c. In zake den radio-omroep worde aan alle burgers gelijk recht gegund; de beschikbare zendtijd worde naar billijkheid verdeeld tusschen de groote volksgroepen, zooals deze zich zonder Overheidsbemoeiing in omroepverenigingen hebben geconstitueerd ⁴⁾.

Arbeid, Handel en Nijverheid.

a. Vooropgesteld dat, naar den eisch van het antirevolutio-

1) Deze regeling kwam inmiddels tot stand.

2) Heeft door de voorgaande wijziging zijn beteekenis verloren.

3) Wetsontwerp kwam tot stand.

4) Dit punt zal nader beraad vereischen

nair beginsel, de militante tegenstelling tusschen ondernemers en arbeiders moet worden veroordeeld, daarentegen op de gemeenschapsgedachte in onderneming en bedrijf de nadruk behoort te worden gelegd, blijve de eisch voor een betere bedrijfsorganisatie voortdurend voor de aandacht ⁵⁾. Voor overijde stappen om van boven af, door wettelijke maatregelen een publiekrechtelijke organisatie van het bedrijf in het leven te roepen, hoede men zich, daar zulk een organisatie uit het leven zelf moet opkomen. De taak der Overheid beperke zich daarom voorshands tot een voorzichtige bevordering van wat op natuurlijke wijze groeit.

In verband met dit laatste zou kunnen worden overgegaan tot de bindendverklaring van collectieve contracten, althans voor wat betreft de voornaamste bepalingen der arbeidsvoorwaarden

b. Ter zake van het vraagstuk der arbeidsbescherming en dat der sociale verzekering worden de navolgende voorzieningen wenschelijk geoordeeld:

1e. beteugeling der misstanden in de huisindustrie ⁶⁾;

2e. toepassing van de Arbeidswet-1919 op enkele groepen, die er thans nog niet onder vallen;

3e. uitbreiding van de mogelijkheid om bedrijfsregelingen, tot stand gebracht door organisaties van patroons en werklieden, in de plaats te doen treden van wettelijke regelingen;

4e. beperking van den arbeid der gehuwde vrouw;

5e. aanneming en invoering (indien nog niet geschied) der aanhangige ziekwet, met dien verstande, dat de regeling voor zwangerschap van de gehuwde vrouw niet op de ongehuwde toepasselijk moet zijn ⁷⁾;

6e. meerdere differentiatie van de loonklassen in de invaliditeitswet, zoo eenigszins mogelijk zonder verhooging van de Rijksbijdrage;

7e. maatregelen tot bestrijding der werkloosheid en wettelijke regeling der werkloosheidsverzekering, bedrijfsgewijze en met medezeggenschap van allen, die in de kosten er van bijdragen;

⁵⁾ Een bedrijfsradenwet kwam tot stand

⁶⁾ Een ontwerp is ingediend.

⁷⁾ Inmiddels ingevoerd.

8e. na invoering der ziekteverzekering meer eenvoud in het beheer van het complex van verzekeringen, óók met het doel de kosten van dat beheer te verlagen;

c. afschaffing van den vaccinedwang,

d. regeling van de winkelsluiting bij de wet met sluiting op den Zondag⁸⁾.

K o l o n i e n.

a. Uitgaande van de zedelijke roeping, die wij tegenover de overzeesche gewesten te vervullen hebben, worde aan de godsdienstige, zedelijke, intellectueele, cultureele en stoffelijke behoeften der onderscheidene bevolkingsgroepen voortdurend nauwgezette aandacht geschonken.

b. Zonder in het minst te kort te doen aan de ook door ons steeds bepleite grootere staatkundige zelfstandigheid van Nederlandsch-Indië, worde er met zorg tegen gewaakt, dat de voortgaande ontwikkeling van dat beginsel zou leiden tot toestanden, welke aan het doel zelf in den weg staan.

De Nederlandsche leiding in dit ontwikkelingsproces worde daarom door de wetgeving op ondubbelzinnige wijze gewaarborgd en in de uitoefening van het bestuur met klem gehandhaafd.

⁸⁾ Inmiddels ingevoerd.
